

ΕΡΙΦΙΛΗ ΓΟΥΝΑΡΗ

ΣΧΕΔΙΑΣΕ ΤΗ ΖΩΗ ΣΟΥ

The cover features several white decorative lines and arrows. One line starts from the left, loops around the word 'ΣΟΥ', and points towards the right. Another line starts from the right, loops around the word 'ΣΟΥ', and points towards the top right. A third line starts from the right, loops around the word 'ΣΟΥ', and points towards the bottom right. A fourth line starts from the bottom left, loops around the word 'ΣΟΥ', and points towards the bottom right.

ΜΗΝ ΑΚΟΛΟΥΘΕΙΣ
ΤΗ ΔΙΑΔΡΟΜΗ

ΔΗΜΙΟΥΡΓΗΣΕ ΤΗΝ

Ο ΑΠΟΛΥΤΟΣ ΟΔΗΓΟΣ
ΓΙΑ ΤΗΝ GEN Z

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΣ

ΣΧΕΔΙΑΣΕ ΤΗ ΖΩΗ ΣΟΥ

**Μην ακολουθείς τη διαδρομή, δημιούργησέ την
Ο απόλυτος οδηγός για την Gen Z**

Τίτλος πρωτοτύπου: *Design Your Life Your career, your way*

Συγγραφέας: Εριφίλη Γούναρη
Μετάφραση: Χριστίνα Θεοχάρη
Διόρθωση: Χαρά Παπαδοπούλου
Σχεδιασμός εξωφύλλου: Φίλιππος Αβραμίδης

© Erifili Gounari, 2025

This translation of Design Your Life is published by arrangement with Kogan Page.

© 2025, Εκδόσεις Κυριάκος Παπαδόπουλος Α.Ε. για την ελληνική γλώσσα

Η πνευματική ιδιοκτησία αποκτάται χωρίς καμιά διατύπωση και χωρίς την ανάγκη ρήτρας απαγορευτικής των προσβολών της. Κατά τον Ν. 2387/20 (όπως έχει τροποποιηθεί με τον Ν. 2121/93 και ισχύει σήμερα) και κατά τη Διεθνή Σύμβαση της Βέρνης (που έχει κυρωθεί με τον Ν. 100/1975), απαγορεύεται η αναδημοσίευση, η αποθήκευση σε κάποιο σύστημα διάσωσης και γενικά η αναπαραγωγή του παρόντος έργου με οποιονδήποτε τρόπο ή μορφή, τμηματικά ή περιληπτικά, στο πρωτότυπο ή σε μετάφραση ή άλλη διασκευή, χωρίς γραπτή άδεια του εκδότη.

Πρώτη έκδοση: Ιούνιος 2025

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΣ

www.epbooks.gr

Καποδιστριαύ 9, 144 52 Μεταμόρφωση Αττικής

τηλ.: 210 281 6134, e-mail: info@epbooks.gr

ΒΙΒΛΙΟΠΩΛΕΙΟ

Μασσαλίας 14, 106 80 Αθήνα, τηλ.: 210 3615334

ISBN 978-618-232-178-2

ΕΡΙΦΙΛΗ ΓΟΥΝΑΡΗ

ΣΧΕΔΙΑΣΕ ΤΗ ΖΩΗ ΣΟΥ

Μην ακολουθείς τη διαδρομή, δημιούργησέ την

Ο απόλυτος οδηγός για την Gen Z

Μετάφραση: Χριστίνα Θεοχάρη

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΣ

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Ευχαριστίες 11

Εισαγωγή στην ελληνική έκδοση 13

Εισαγωγή 14

1 Το πλεονέκτημα της ψηφιακής μητρικής γλώσσας 23

Σταδιοδρομία και επιχειρηματικότητα 28

Αξιοποίηση του πλεονεκτήματος της ψηφιακής μητρικής
γλώσσας 30

Αλλάζοντας νοοτροπία 39

Δημιουργία του ψηφιακού σου οικοσυστήματος 45

2 Επαναπροσδιορίζοντας την επιτυχία 49

Ο ρόλος της αποτυχίας 60

Κοινωνικές πιέσεις και επιβεβαίωση από τρίτους 64

3 Μεγάλα πρότζεκτ και παράλληλες εργασίες 72

Η άνοδος των παράλληλων εργασιών και της ανεξάρτητης
εργασίας 72

Τα οφέλη της ανεξάρτητης εργασίας 76

Τα οφέλη των παράλληλων εργασιών 83

Οι προκλήσεις της ανεξάρτητης εργασίας 85

Εργασίες βασισμένες στην παροχή υπηρεσιών 87

Από ελεύθερος επαγγελματίας ιδρυτής εταιρείας 91

Ψηφιακά προϊόντα 94

Agencies με τυποποιημένες υπηρεσίες (Productized agencies)	101
Νεοσύστατες επιχειρήσεις SaaS	105
E-commerce: Ηλεκτρονικό εμπόριο	107
Εργασίες βασισμένες στη δημιουργία περιεχομένου	108
Άλλοι τύποι ανεξάρτητης εργασίας	113
Ξεκινώντας ένα πρότζεκτ ή μια παράλληλη εργασία	115

4 Ψηφιακοί νομάδες και τηλεργασία 117

Πλεονεκτήματα και προκλήσεις της τηλεργασίας	120
Δημιουργία μιας κοινότητας τηλεργασίας	127
Πώς να εργάζεσαι με επιτυχία εξ αποστάσεως	129
Η ζωή ως ψηφιακός νομάδας	137
Η γοητεία της ζωής στο γραφείο	140
Αυτοαξιολόγηση	142

5 Personal branding 147

Η σημασία του personal branding	147
Στρατηγικές για να χτίσεις το personal brand σου	151
Ενίσχυση της συμμετοχής	154
Επιμέλεια του περιεχομένου σας	157
Παγίδες προσωπικής προβολής	159
Αυθεντικότητα vs. επαγγελματισμός	161
Twitter/X	164
LinkedIn	169
TikTok	172
Instagram	173
Προσωπικά websites και blogs	176
Πλάνο δράσης	178

6 Αναζητώντας τάσεις και ευκαιρίες	180
Εντοπισμός επιχειρηματικών ευκαιριών	181
Έρευνα αγοράς	187
Περαστική μόδα ή ευκαιρία που αξίζει να εξερευνηθεί;	193
Αναγνώριση των κύκλων τάσεων	195
Αξιολόγηση και χρήση των τάσεων του μάρκετινγκ	202
7 Κοιτάζοντας μπροστά	209
«Οικονομική Ανεξαρτησία, Σύνταξη Νωρίς»: μια διέξοδος	210
Ο ακτιβιστής	211
Ο επιχειρηματίας	212
Από τους μεγάλους στόχους στα μικρά βήματα	213
Η τέχνη του μη προγραμματισμού	218
Διασφαλίζοντας τη μελλοντική σου σταδιοδρομία στο παρόν	223
Η δύναμη της γενίκευσης	228
Δικτύωση	232
Ευημερία	234
Ενσυνειδητότητα	236
Συμπέρασμα	239
Σημειώσεις	251
Ευρετήριο	258

ΕΥΧΑΡΙΣΤΙΕΣ

Η διαδικασία της συγγραφής αυτού του βιβλίου ήταν από τις πιο ουσιαστικές και όμορφες εμπειρίες της ζωής μου. Είναι ένα μέσο για να μοιραστώ όλα όσα έχω μάθει μέχρι τώρα για το πώς μπορεί κανείς να δουλεύει για τον εαυτό του, να χτίσει μια καθημερινότητα με νόημα και να αξιοποιήσει στο έπακρο τα εργαλεία που έχει στα χέρια του, βρίσκοντας δικούς του, διαφορετικούς τρόπους να δημιουργήσει μια ζωή που τον γεμίζει. Το να μπορώ να συγκεντρώσω όλα αυτά τα μαθήματα σε ένα μέρος, καθώς και να τα μοιραστώ με οποιοδήποτε μπορεί να τα έχει ανάγκη, είναι τεράστια τιμή. Οπότε, ευχαριστώ πρώτα απ' όλα εσένα, τον αναγνώστη, που επέλεξες να διαβάσεις αυτό το βιβλίο και μου έδωσες την εμπιστοσύνη σου. Χαίρομαι πάρα πολύ που είσαι εδώ!

Υπάρχουν μερικοί άνθρωποι χωρίς τους οποίους αυτό το βιβλίο δεν θα υπήρχε:

Ευχαριστώ τον Ματ Τζέιμς και την ομάδα της Kogan Page που έκαναν αυτό το βιβλίο πραγματικότητα και ήταν υπέροχοι συνεργάτες σε κάθε στάδιο της διαδρομής.

Ευχαριστώ κάθε έναν από τους καταπληκτικούς επιχειρηματίες που αφιέρωσαν χρόνο και μοιράστηκαν τις γνώσεις τους μέσα από συνεντεύξεις και συζητήσεις.

Ευχαριστώ όλα τα μέλη της ομάδας του «The Z Link» που πιστεύουν στο όραμά μου και δίνουν καθημερινά το ταλέντο και τη δημιουργικότητά τους για να το εξελίξουμε μαζί. Ευχαριστώ τη μητέρα μου χωρίς την οποία δεν θα υπήρχε καν logo για το «The Z Link»!

Ευχαριστώ τη Μαρία και τον πατέρα μου, που ήταν οι δύο πρώτοι μου αναγνώστες. Εκτιμώ απίστευτα την υποστήριξη, τον χρόνο, τα σχόλια και την αγάπη σας!

Και τέλος, είμαι απέραντα ευγνώμων στους γονείς μου, την αδερφή μου και τους πιο κοντινούς μου ανθρώπους, ξέρετε εσείς ποιο είστε, και σας ευχαριστώ από καρδιάς. Ευχαριστώ που πάντα με στηρίζετε, που χαίρεστε με κάθε μικρό νέο και μοιράζεστε τον ενθουσιασμό μου. Η παρουσία σας μου θυμίζει συνεχώς πως η επιτυχία είναι, τελικά, το να έχεις χώρο στη ζωή σου για τις σχέσεις που σε γεμίζουν.

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

ΣΤΗΝ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΕΚΔΟΣΗ

Όταν άρχισα να γράφω αυτό το βιβλίο, δεν φανταζόμουν ότι μια μέρα θα κρατούσα στα χέρια μου την ελληνική του έκδοση. Είναι πολύ ιδιαίτερο για μένα να βλέπω τις σκέψεις και τις εμπειρίες μου να παίρνουν μορφή στα ελληνικά και να μπορώ τώρα να τις μοιραστώ με ένα μεγαλύτερο κοινό που ίσως τις βρει χρήσιμες. Μεγάλωσα στην Ελλάδα και είναι τιμή μου να μπορώ να επιστρέψω κάτι πίσω με έναν τρόπο που ίσως εμπνεύσει όσους ξεκινούν τώρα το δικό τους ταξίδι.

Αυτό το βιβλίο γράφτηκε για όσους νιώθουν πως δεν ταιριάζουν απόλυτα στο παραδοσιακό μονοπάτι. Για όσους σκέφτονται διαφορετικά, ονειρεύονται κάτι πέρα από τα συνηθισμένα και ψάχνουν έναν τρόπο να σχεδιάσουν τη δική τους ζωή, με τους δικούς τους όρους. Εγώ προσωπικά διάλεξα μια πορεία που δεν ήταν πάντα ξεκάθαρη ή εύκολη, αλλά με έφερε εδώ – σε μια ζωή που αγαπώ και που με εκφράζει.

Ελπίζω αυτές οι σελίδες να σου δώσουν έμπνευση, καθοδήγηση και μια αίσθηση ελευθερίας. Δεν υπάρχει μόνο ένας σωστός δρόμος – υπάρχουν πάρα πολλοί και καθένας έχει τη δική του μαγεία. Το πιο σημαντικό είναι να ανακαλύψεις τι λειτουργεί για εσένα, τι σε κάνει να νιώθεις ζωντανός και σου δίνει μια καθημερινή ζωή στην οποία χαίρεσαι να ξυπνάς κάθε μέρα. Αυτό το βιβλίο είναι γραμμένο για να σε βοηθήσει να βρεις πώς μοιάζει αυτό για εσένα και ποια βήματα πρέπει να κάνεις για να το δημιουργήσεις.

Με πολλή αγάπη,
Εριφίλη

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Πριν από λίγα χρόνια, η ιδέα ότι θα ήταν εφικτό να κάνω μια επιτυχημένη καριέρα στις επιχειρήσεις και να ζήσω τη ζωή των ονείρων μου, λίγο μετά τα είκοσί μου χρόνια, φαινόταν τόσο μακρινή όσο κι ένα ταξίδι στο διάστημα. Κι όμως, εδώ είμαι, ζωντανή απόδειξη ότι η καριέρα και η ζωή που ονειρευόμαστε είναι όχι μόνο εφικτές, αλλά και πιο κοντά απ' ό,τι τείνουμε να πιστεύουμε. Δεν είχα ποτέ σχέδιο για το πώς θα εξελισσόταν η καριέρα μου: Κατέχοντας διάφορες δεξιότητες και προτιμήσεις για πράγματα που με ενδιέφεραν με πάθος, και που δεν ταίριαζαν εύκολα μεταξύ τους, δεν ήμουν ποτέ από εκείνους που είχαν σαφές όραμα για το πώς θα πετύχουν. Στο πανεπιστήμιο, σπούδασα Ιστορία της Τέχνης και Ψηφιακά Μέσα. Δεν είχα ιδέα πώς θα μου χρησίμευαν, αλλά έπρεπε να επιλέξω κάτι, οπότε επέλεξα δύο τομείς για τους οποίους είχα ενδιαφέρον και αποφάσισα ότι στο μέλλον θα έβγαζα άκρη για το ποια θα ήταν η καριέρα μου.

Φτάνοντας στο σήμερα: Είμαι είκοσι τεσσάρων ετών και είμαι ιδρύτρια και διευθύνουσα σύμβουλος της εταιρείας «The Z Link», την οποία ξεκίνησα όταν ήμουν είκοσι. Ξεκίνησα χωρίς μέσα, χωρίς ομάδα, χωρίς επενδύσεις, μόνο με βασικές γνώσεις επιχειρηματικότητας (δωρεάν διαδικτυακά σεμινάρια, βίντεο στο YouTube, ξέρετε πώς είναι). Σήμερα έχω μια εξαιρετική ομάδα από όλο τον κόσμο, είκοσι πέντε φιλόδοξων ατόμων της Gen Z, και έχουμε την τύχη να συνεργαζόμαστε με μερικά από τα αγαπημένα μας brands ως πελάτες, κάνοντας αυτό που αγαπάμε. Είχα το προνόμιο να αναγνωριστώ στη λίστα «Forbes 30 Under 30» στις κατηγορίες «Marketing» και

«Youngest» σε ηλικία είκοσι τριών ετών, καθώς και να ταξιδέψω σε όλο τον κόσμο για να μιλήσω σε συνέδρια και συνδιασκέψεις γνωρίζοντας διαρκώς υπέροχους ανθρώπους. Και το καλύτερο; Η δουλειά μου μου παρέχει όλη την ελευθερία που πάντα υπέθετα ότι ήταν ανέφικτη σε αυτή την ηλικία: πλήρη οικονομική ανεξαρτησία ώστε να ταξιδεύω, να φροντίζω τους αγαπημένους μου και να νιώθω άνετα, καθώς και πολύ χρόνο και ελευθερία για να ακολουθήσω τα ενδιαφέροντά μου και να ζήσω ήρεμη και γεμάτη καθημερινότητα. Αν είσαι σαν κι εμένα, μπορεί να νομίζεις ότι αυτό μοιάζει πολύ καλό για να είναι αληθινό. Σίγουρα αυτό σκεφτόμουν κι εγώ, μέχρι που το ένα έφερε το άλλο.

Όταν μεγάλωνα, δεν είχα ιδέα ότι η καριέρα μου δεν χρειαζόταν να είναι κάτι που θα έτρεμα, αλλά ότι θα ήταν κάτι που θα συνέβαλλε άμεσα στο να ζήσω τη ζωή των ονείρων μου. Από πάντα είχα διδαχθεί ότι υπήρχαν συμβατικές πορείες που θα έπρεπε να ακολουθήσω αν ήθελα ασφάλεια, σταθερότητα και κάποια επιτυχία. Όταν διάλεξα να επικεντρωθώ στη λογοτεχνία και τις γλώσσες στο σχολείο, άκουσα πολλά αστεία για το πώς έτσι θα κατέληγα χωρίς δουλειά και χρήματα. Ίσως τα πίστεψα ως έναν βαθμό, γιατί κανείς δεν μου είπε το αντίθετο. Παντού γύρω μου, οι επαγγελματικές προοπτικές αντιμετώπιζονταν με τον ίδιο τρόπο. Η επιχειρηματική εκπαίδευση δεν ήταν προσβάσιμη ή συνηθισμένη, δεν ενθαρρύνονταν διαφορετικοί τύποι αυτοαπασχόλησης και νόμιζα ότι έπρεπε απλώς να επιλέξω σε ποιον κλάδο θα κατέληγα να δουλεύω σε ένα γραφείο, «εννέα με πέντε».

Εδώ, πιστεύω, ο επαγγελματικός προσανατολισμός μάς απογοητεύει. Έχουμε πολύ δρόμο να διανύσουμε για να βοηθήσουμε φιλόδοξους νέους ανθρώπους να εξερευνήσουν μη παραδοσιακούς επαγγελματικούς δρόμους που θα τους οδηγήσουν σε πολύ πιο ικανοποιητικές ζωές. Το βιβλίο μιλάει για την απροσδόκητη πορεία μου που δείχνει πως, ό,τι κι αν σημαίνει επιτυχία για εσάς, μπορείτε να την υλοποιήσετε με τα κατάλληλα εργαλεία και δράσεις. Η δουλειά

μου στο «The Z Link» περιστρέφεται γύρω από την κατανόηση της Gen Z και το πώς να βοηθήσω τον κόσμο να συνδεθεί με τη γενιά μας. Αυτό σημαίνει ότι έχω διεξαγάγει πρωτότυπες έρευνες για την Gen Z σε όλο τον κόσμο, έχω βρεθεί να μιλάω με εκατοντάδες άτομα της γενιάς αυτής και παρατηρώ ότι αναδύεται το εξής μοτίβο πολύ συχνά: μιλώ με τους πιο φιλόδοξους, ικανότατους και δραστήριους ανθρώπους κι ακούω συχνά το «Θέλω να κάνω κάτι δικό μου, αλλά δεν έχω ιδέα τι ή από πού να ξεκινήσω». Η συντριπτική πλειονότητα των φίλων που είναι κολλημένοι σε εταιρικές δουλειές, με το κλασικό ωράριο «εννέα με πέντε», φαίνεται να θέλουν να φύγουν, νιώθοντας ότι υπάρχουν περισσότερα γι' αυτούς εκεί έξω, χωρίς όμως να γνωρίζουν ποια βήματα απαιτούνται. Δεν είναι οι μόνοι. Αυτόν τον καιρό, τα social media (κοινωνικά μέσα ή μέσα κοινωνικής δικτύωσης) είναι γεμάτα από βίντεο και αναρτήσεις ανθρώπων που συνειδητοποιούν ότι οι αναμενόμενες παραδοσιακές επιλογές καριέρας, τύπου «εννέα με πέντε», τους αφήνουν την αίσθηση ότι είναι ανικανοποίητοι, στραγγισμένοι από ενέργεια και δημιουργικότητα και χωρίς ελεύθερο χρόνο.

Πλήθος ανθρώπων αγανακτούν που αδυνατούν να εξισορροπήσουν τα πάντα: τη δουλειά με το σταθερό ωράριο, την κοινωνική ζωή, ένα καλό πρόγραμμα ύπνου, υγιείς σχέσεις, χρόνο για ενδιαφέροντα που αγαπούν πολύ και χόμπι, αλλά και χρόνο για ξεκούραση· αναζητούν κάτι καλύτερο, μια ζωή όπου η καριέρα τους θα συνεισφέρει στην προσωπική τους ελευθερία. Και αυτό είναι απολύτως λογικό: το να ζεις μια ζωή όπου όλη σου η ενέργεια και ο χρόνος απορροφώνται από την εργασία δεν πρέπει να είναι ο κανόνας, και ειδικά όχι σε μια εποχή με πολύ καλύτερες επιλογές στη διάθεσή μας. Το γεγονός ότι κάτι γίνεται με έναν συγκεκριμένο τρόπο, εδώ και χρόνια, δεν σημαίνει ότι είναι ο καλύτερος – και εδώ συμβαίνουν πολλές παρεξηγήσεις μεταξύ των γενεών. Η γενιά μας πιέζει για αλλαγή στην εργασιακή κουλτούρα, η οποία έχει παραμείνει

σε μεγάλο βαθμό αμετάβλητη για πάνω από εκατό χρόνια, έστω και αν η τεχνολογία έχει προχωρήσει σε μεγάλο ποσοστό. Έχουμε τα εργαλεία και την τεχνολογία για καλύτερη ζωή μέσω πιο αποτελεσματικών και υγιώς παραγωγικών σταδιοδρομιών και δεν τα αξιοποιούμε αρκετά. Μόλις συνειδητοποιήσουμε ότι αυτή η εργασιακή κουλτούρα είναι ξεπερασμένη, είναι εύκολο να καταλάβουμε γιατί οι περισσότεροι από την Gen Z θέλουν να μάθουν πώς να εργάζονται πιο έξυπνα και όχι πιο σκληρά, προκειμένου να πετύχουν καλύτερη ζωή. Πάνω από το 73% της γενιάς αυτής επιλέγουν την αυτοπραγμάτωση και την ισορροπία μεταξύ επαγγελματικής και προσωπικής ζωής ως τις δύο κορυφαίες προτεραιότητές τους για την επιλογή καριέρας.¹ Βλέπουμε όλο και περισσότερα πειράματα και έρευνες που αποδεικνύουν ότι, αλλάζοντας τον τρόπο που εργαζόμαστε, βελτιώνουμε σημαντικά την ευτυχία και την παραγωγικότητά μας. Για παράδειγμα, εταιρείες δοκίμασαν εργασία τεσσάρων ημερών μέσα στην εβδομάδα, ενώ διατήρησαν τις ίδιες παροχές και μισθούς για τους υπαλλήλους τους, και είδαν ότι η παραγωγικότητα είτε παρέμεινε η ίδια είτε αυξήθηκε, με μεγάλη αύξηση της ευτυχίας και μείωση του στρες και της επαγγελματικής εξουθένωσης². Το ξέρουμε ότι υπάρχουν καλύτεροι τρόποι να δουλεύει κανείς, οι αποδείξεις εμφανίζονται συνεχώς, αλλά δεν χρειάζεται να περιμένουμε ο κόσμος να συντονιστεί και να αρχίσει να αλλάζει – μπορούμε να ακολουθήσουμε ενεργά εναλλακτικές πορείες καριέρας που μας επιτρέπουν να κάνουμε ακριβώς αυτό: να δουλεύουμε πιο έξυπνα, να είμαστε πιο ευτυχισμένοι και να αισθανόμαστε συνολικά καλύτερα και πιο ικανοποιημένοι.

Το βιβλίο είναι ένας πρακτικός οδηγός για όποιον βρίσκεται σε παρόμοια κατάσταση, είτε είναι φοιτητής, είτε απόφοιτος, είτε κολημένος σε μια δουλειά που δεν αγαπά. Προσφέρει ιδέες και στρατηγικές για να δημιουργήσεις μια ζωή που αγαπάς σε κάθε της πτυχή – μια ζωή που υποστηρίζεται από την καριέρα σου, αντί να εμποδίζεται από αυτή. Είναι μια απόδειξη της άποψης ότι οι δρόμοι

προς τους πιο φιλόδοξους στόχους μας έχουν συχνά λιγότερα εμπόδια απ' ό,τι νομίζουμε. Είμαι εδώ για να σε βοηθήσω να ξεδιαλύνεις κάθε αμφιβολία, εμπόδιο και σημείο σύγχυσης που δεν σου επιτρέπει να φτάσεις στο μέγιστο των δυνατοτήτων σου. Ορισμένα από τα πιο επιδραστικά βιβλία επιχειρηματικότητας όπως και κάποιοι οδηγοί καριέρας έχουν ξεπεραστεί λόγω του γρήγορου ρυθμού με τον οποίο εξελίσσεται ο κόσμος μας, καθώς τα ψηφιακά εργαλεία και το Ίντερνετ ανοίγουν έναν εντελώς νέο κόσμο ευκαιριών για φιλόδοξους νέους ανθρώπους. Αυτό το βιβλίο προσφέρει συμβουλές από έναν ψηφιακά αναθρεμμένο σε έναν άλλον που ανήκει στην ίδια γενιά, γιατί, ενώ οι γενιές δεν διαφέρουν και πολύ μεταξύ τους, η Gen Z είναι η πρώτη που μπορεί να επωφεληθεί από αυτό το πρωτόγνωρο πεδίο δυνατοτήτων. Είναι κρίμα να το χάσουμε και να μην το χρησιμοποιήσουμε προς όφελός μας.

Τα ψηφιακά εργαλεία και τα μέσα είναι ανεκτίμητα στον σύγχρονο κόσμο. Το έχω διαπιστώσει αυτό από πρώτο χέρι πολύ συχνά στη ζωή μου. Όταν ήμουν δεκαέξι ετών, έμαθα ότι το να τρέχεις ένα παράλληλο προτζεκτάκι στο Ίντερνετ είναι διασκεδαστικό και εύκολο. Αρχισα μια παράλληλη δραστηριότητα φτιάχνοντας και πουλώντας σελιδοδείκτες και κατάφερα να έχω σταθερές πωλήσεις δημιουργώντας, χάρη στα social media, μια μικρή αλλά αφοσιωμένη διαδικτυακή κοινότητα που λάτρευε τα προϊόντα μου. Αργότερα, παρατήρησα πώς η επαφή με διαφορετικούς τύπους περιεχομένου, μέσω της πολυετούς περιήγησης στα social media και στο Ίντερνετ, οδήγησε στην ιδέα για την εταιρεία μου, η οποία μου ήρθε στο μυαλό μια ήσυχη μέρα κατά τη διάρκεια του τρίτου έτους στο πανεπιστήμιο. Το να με διακρίνει διαρκής περιέργεια και να έχω πρόσβαση στο Ίντερνετ αποδείχτηκε πλεονέκτημα: είχα δει στο Ίντερνετ τόσα παραδείγματα αντισυμβατικής διαδρομής καριέρας να πετυχαίνουν με τρόπους που δεν είχα φανταστεί ποτέ πως ήταν δυνατοί, οπότε σιγά σιγά διαπίστωσα ότι αυτό θα μπορούσε να αποτελεί επιλογή και για μένα.

Η δική μου ιστορία εξελίχθηκε ως εξής: Εργαζόμουν σε θέσεις γραφείου παράλληλα με το πανεπιστήμιο για να βγάζω λίγα χρήματα, κάνοντας το μόνο που ήξερα να κάνω καλά, μάρκετινγκ στα social media. Το ίδιο μοτίβο συνέχιζε να υφίσταται σε κάθε δουλειά και ομάδα στην οποία συμμετείχα. Ήμουν νέα και αναζητούσαν κάποιιο άτομο νέο σε ηλικία να τους βοηθήσει να συνδεθούν με τη γενιά μας μέσω των social media. Συνειδητοποίησα την ύπαρξη μιας ξεκάθαρης ευκαιρίας: μια εταιρεία social media με βάση την Gen Z, που θα βοηθούσε τα διάφορα brands να συνδεθούν με τη γενιά μας με τρόπο που να μας εκφράζει πραγματικά. Αργότερα θα επεκτεινόταν ώστε να συμπεριλάβει και έρευνα αγοράς, κάτι που μας τοποθετεί τώρα στην κορυφή των μέσων που συμβάλλουν να συνδεθούν τα brands, ο κόσμος και η Gen Z. Έτσι γεννήθηκε το «The Z Link». Και ενώ δεν ήξερα αν θα πετύχαινε, ήξερα ότι είχα στα χέρια μου διαθέσιμα όλα τα μέσα για να πειραματιστώ και να μάθω αν θα μπορούσε να πετύχει. Δεν είχα αποταμιεύσεις, αλλά οι πανεπιστημιακές μου σπουδές και η μερική απασχόληση μου άφηναν κάποιες επιπλέον ώρες, κατά τις οποίες αποφάσισα να ανακαλύψω πώς να ξεκινήσω μια εταιρεία και να την απογειώσω. Διάβασα κλασικά βιβλία όπως το *The Lean Startup*,* μαθαίνοντας να παρουσιάζω στο κοινό οποιοδήποτε αποτέλεσμα, αντί να το καθυστερώ για μήνες.

Όλα τα στάδια της διαδρομής ήταν αντισυμβατικά και δεν ταίριαζαν με αυτό που μου είχαν διδάξει ότι θα έμοιαζε η καριέρα μου: Το να αποκτήσω τους πρώτους μου πελάτες ήταν αποτέλεσμα του να γίνω καλή στο personal branding στα social media και το να φτιάξω μια ομάδα ήταν κάτι που έπρεπε να μάθω δοκιμάζοντας και

* Eric Ries, *The Lean Startup: How Today's Entrepreneurs Use Continuous Innovation to Create Radically Successful Businesses*, USA, Crown, 2011 & *Lean Startup, Λιτή επιχειρηματική εκκίνηση: Πώς οι σημερινοί επιχειρηματίες χρησιμοποιούν καινοτομίες για τη δημιουργία επιτυχημένων επιχειρήσεων*, μτφ. Μαρία-Αριάδνη Αλαβάνου, Αθήνα, Λιβάνης, 2013 (εξαντλημένο στον εκδότη).

μαθαίνοντας από τα λάθη μου. Ανακάλυψα ότι υπήρχαν θέσεις τηλεργασίας που θα μου επέτρεπαν να εργάζομαι από οπουδήποτε και να πληρώνομαι εξαψήφια ποσά για δεξιότητες που σχετίζονται με την τεχνολογία, την ανάπτυξη και το μάρκετινγκ, αν είχα αρκετή εμπειρία. Έτσι χρηματοδότησα τη startup μου (νεοσύστατη επιχείρηση) χωρίς ποτέ να λάβω εξωτερικά κεφάλαια, πέφτοντας πάνω σε μια από αυτές τις θέσεις εργασίας που φαίνονται πολύ καλές για να είναι αληθινές, αλλά στην πραγματικότητα υπάρχουν χάρη στο Ίντερνετ. Τώρα βλέπω πόσο χρήσιμο θα ήταν το να είχα πρόσβαση σε περισσότερες από αυτές τις γνώσεις κατά τη διάρκεια της δικής μου διαδρομής και πόσο χρειάζεται μια πηγή γνώσης που να καθοδηγεί τους νέους ανθρώπους προς την κατεύθυνση της χρήσης όλων των απαραίτητων εργαλείων που έχουν στη διάθεσή τους για να χτίσουν καριέρες που αγαπούν και να εξασφαλίσουν προσωπική ελευθερία.

Στόχος αυτού του βιβλίου είναι να γίνει όσο το δυνατόν πιο χρήσιμο. Θέλω να τελειώσεις το βιβλίο νιώθοντας ότι η δική σου εκδοχή επιτυχίας είναι εφικτή και με σαφή κατανόηση των βημάτων που πρέπει να κάνεις για να φτάσεις εκεί. Είναι εφαρμόσιμο και πρακτικό ενώ, παράλληλα, σε ενθαρρύνει να σκεφτείς τα μεγάλα ερωτήματα που θα σε βοηθήσουν να γνωρίσεις καλύτερα τον εαυτό σου, τα οποία είναι απαραίτητα για να θεμελιώσεις τη ζωή που αγαπάς. Μέσα από αυτό το βιβλίο, θα μάθεις πώς να αξιοποιήσεις το προβάδισμα «της γενιάς που έκανε τα πρώτα της βήματα στην ψηφιακή εποχή» – τα μοναδικά πλεονεκτήματα που έχουμε επειδή είμαστε νέοι σε μια εποχή που το Ίντερνετ παρέχει πρωτοφανείς ευκαιρίες. Θα μάθεις τι σημαίνει «επιτυχία» για σένα και θα καταλήξεις στον δικό σου ορισμό, ώστε να τον κατακτήσεις; Στοχεύεις στην πλήρη ελευθερία και ευελιξία στην καθημερινή σου ζωή ή σε κάτι που θα καθοδηγείται περισσότερο από τον κοινωνικό αντίκτυπο και την προσήλωση στον σκοπό; Τα ερωτήματα που αφορούν την επιτυχία είναι μεγάλα, γι' αυτό θα τα αναλύσουμε με τρόπο που θα σε

βοηθήσει να αξιολογήσεις τις προτεραιότητές σου και να οραματιστείς τη ζωή που θες να ζήσεις.

Στη συνέχεια, θα ασχοληθούμε με την πιο πρακτική πλευρά των πραγμάτων: side gigs (παράλληλες εργασίες), είδη ανεξάρτητης εργασίας, εκμάθηση του πώς να κάνεις τα πρώτα βήματα είτε έχεις σήμερα παραδοσιακή δουλειά είτε όχι, μαζί με πληροφορίες από μελέτες περιπτώσεων και βαθιές γνώσεις από ανθρώπους που έχουν χαράξει τον δικό τους δρόμο προς την επιτυχία. Αν σκοπεύεις να εργαστείς εξ αποστάσεως ή να γίνεις ψηφιακός νομάδας, θα μάθεις πώς να κάνεις αυτού του είδους την εργασία επιτυχημένη και παραγωγική, καθώς και πώς να αποφασίσεις ποια εργασία θα ταίριαζε καλύτερα στην προσωπικότητα και τους στόχους σου. Στη συνέχεια, ένα πλήρες masterclass (σεμινάριο εξειδίκευσης) στο personal branding: ήταν ό,τι με ωφέλησε περισσότερο στο χτίσιμο της καριέρας μου και, αντλώντας στοιχεία από τη δική μου πορεία σε αυτήν τη διαδικασία, καθώς και από την πολυετή εργασία μου στη στρατηγική των social media, θα αναλύσω ακριβώς πώς μπορείς να χτίσεις ένα ισχυρό brand χρησιμοποιώντας τα. Το personal branding είναι αυτό που θα δουλεύει για σένα ενώ κοιμάσαι, συνδέοντάς σε με ευκαιρίες και ανθρώπους, χάρη στον τρόπο με τον οποίο παρουσιάζεις τη θέση σου, σε όποιο στάδιο της καριέρας σου κι αν βρίσκεσαι – ακόμη κι αν είσαι φοιτητής με μηδενική εργασιακή εμπειρία.

Στο Κεφάλαιο 6, το οποίο είναι σχεδόν σαν μικρογραφία ενός μεταπτυχιακού (MBA), θα μάθεις πώς να αναγνωρίζεις αν μια επιχειρηματική ιδέα αξίζει να την ακολουθήσεις ή αν ένας κλάδος αξίζει να επενδύσεις τον χρόνο και την προσπάθειά σου: τίθενται προς συζήτηση όλα όσα πρέπει να ξέρεις για την ανάλυση και την αξιολόγηση των τάσεων και των ευκαιριών, καθώς και παρέχονται συγκεκριμένα εργαλεία, πηγές και στρατηγικές με τις οποίες μπορείς να πειραματιστείς. Και τέλος, είναι καιρός να αντιμετωπιστούν όλοι οι συνηθισμένοι φόβοι και οι αμφιβολίες που πιθανώς σε κρατούν πίσω,

διερευνώντας πώς να κάνεις μακροπρόθεσμα σχέδια, να αντιμετωπίσεις το σύνδρομο του απατεώνα, να αντιμετωπίσεις την αποτυχία και τον φόβο της κριτικής των άλλων, αλλά και να αρχίσεις να αναλαμβάνεις δράση. Ζούμε στην καλύτερη εποχή για να δημιουργήσουμε τις δικές μας ευκαιρίες – δεν χρειάζεται να περιμένουμε την «τέλεια» να προσγειωθεί ακριβώς μπροστά μας. Μπορείς να χτίσεις μια καριέρα με τους δικούς σου όρους, μια καριέρα που θα επικεντρώνεται στην αυτονομία, στην ευελιξία και στην ελευθερία. Διάβασε παρακάτω και η προοπτική της δόμησης μιας καριέρας που θα σε οδηγήσει άμεσα στο να ζήσεις τη ζωή που επιθυμείς θα μετατραπεί από μακρινός και συγκεχυμένος στόχος σε πραγματικό πλάνο.

Το πλεονέκτημα της ψηφιακής μητρικής γλώσσας

Η Gen Z είναι η πρώτη γενιά που γεννήθηκε και μεγάλωσε σε ψηφιακό περιβάλλον: έχοντας μεγαλώσει με τα social media και το Ίντερνετ ως ενεργό μέρος της ζωής μας, είμαστε η πρώτη γενιά που διαμορφώθηκε από τις ψηφιακές τεχνολογίες ως στοιχείο της ανατροφής της. Το ότι δεν γνωρίσαμε ποτέ έναν κόσμο χωρίς το Ίντερνετ βρίσκεται στον πυρήνα των χαρακτηριστικών που διαφοροποιούν την Gen Z από τις προηγούμενες γενιές. Έχει επηρεάσει σε μεγάλο βαθμό τις προσδοκίες όσον αφορά την πρόσβασή μας σε πληροφορίες, το περιεχόμενο που οικειοποιούμαστε, τους τρόπους αλληλεπίδρασης με τους άλλους και πώς επιλέγουμε να εκπαιδευτούμε και να ψυχαγωγηθούμε. Τα social media έχουν γίνει αναπόσπαστο τμήμα της καθημερινότητάς μας.

Σύμφωνα με έρευνα που έγινε το 2022 στις Ηνωμένες Πολιτείες, το 38% της Gen Z δήλωσε ότι χρησιμοποιεί τα social media για τέσσερις ή περισσότερες ώρες την ημέρα. Μόλις το 4% των ερωτηθέντων δήλωσαν ότι τα χρησιμοποιούν για λιγότερο από μία ώρα καθημερινά, ενώ το 2% ανέφερε ότι δεν τα χρησιμοποιεί καθόλου.¹ Όταν οποιαδήποτε τεχνολογία γίνεται τόσο αναπόσπαστο μέρος της ζωής μιας ομάδας, αυτό είναι φυσικό να οδηγεί σε αλλαγές στη συμπεριφορά όπως η βραχεία διάρκεια προσοχής και η τάση για άμεση ικανοποίηση.

Σύμφωνα με την έρευνα της «MacKinsey» σχετικά με το τι διαφοροποιεί την Gen Z:

οι ψηφιακά αναθρεμμένοι στρέφονται συχνά στο Ίντερνετ όταν αναζητούν οποιαδήποτε πληροφορία, από ειδήσεις μέχρι κριτικές, πριν προχωρήσουν σε μια αγορά. Μετακινούνται εύκολα μεταξύ websites, εφαρμογών και feeds (ροή πληροφορίας και ειδήσεων) στα social media, καθένα από τα οποία διαμορφώνει ένα διαφορετικό τμήμα του διαδικτυακού τους περιβάλλοντος. Έχοντας μεγαλώσει με τα social media, όσοι ανήκουν στην Gen Z επιμελούνται τον διαδικτυακό τους εαυτό πιο προσεκτικά από ό,τι οι προηγούμενες γενιές, και είναι πιο πιθανό να τείνουν στην ανωνυμία, στα πιο προσωποποιημένα feeds και στη μικρότερη διαδικτυακή παρουσία, ακόμη και όταν καταναλώνουν αχόρταγα ενημέρωση και επικοινωνία μέσα στο Ίντερνετ.²

Το ότι είμαστε ψηφιακά αναθρεμμένοι μάς οδήγησε επίσης σε μια κουλτούρα σύνδεσης που υπερβαίνει τα γεωγραφικά όρια. Οι σχέσεις της γενιάς μας και οι κοινότητες στις οποίες συμμετέχουμε διευκολύνονται ολοένα και περισσότερο από διαδικτυακά κανάλια· είναι σύνηθες να εκτιμάμε τους φίλους που αποκτήσαμε στο Ίντερνετ το ίδιο με εκείνους που γνωρίσαμε δια ζώσης. Ενδιαφέρουσα συνέπεια αυτής της τάσης είναι το γεγονός ότι η Gen Z είναι πιο εναρμονισμένη με άλλους πολιτισμούς και διεθνή γεγονότα σε σχέση με προηγούμενες γενιές και θεωρείται επίσης η πιο εθνοτικά και φυλετικά ποικιλόμορφη γενιά μέχρι σήμερα³. Ωστόσο, όπως είναι αναμενόμενο, η διαρκής σύνδεση επιφυλάσσει προκλήσεις. Η άνοδος της κουλτούρας της επιρροής των influencers δεν έχει αλλάξει μόνο τα καταναλωτικά μας πρότυπα, οδηγώντας σε ένα εντελώς νέο μέσο, στο οποίο ερχόμαστε σε επαφή με τον καθημερινό τρόπο ζωής και

διαμορφώνουμε προτιμήσεις στα προϊόντα, αλλά έχει επίσης αλλάξει και τις επαγγελματικές μας φιλοδοξίες. Πολλοί από την Gen Z έχουν τώρα ως στόχο να χαράξουν επαγγελματική πορεία στη δημιουργία περιεχομένου ή στην ψηφιακή επιχειρηματικότητα, λαμβάνοντας υπόψη αμέτρητα παραδείγματα στα social media που καθημερινά τούς δείχνουν ότι είναι εφικτό. Πρότζεκτ βασισμένα στο περιεχόμενο όπως τα podcasts και τα blogs γίνονται κάτι παραπάνω από απλές παράλληλες εργασίες: αποτελούν βιοποριστικά μέσα και οδηγούν συχνά σε επικερδή καριέρα.

Η Έμα Τσάμπερλεν, μία από τις πιο επιτυχημένες δημιουργούς περιεχομένου της Gen Z, ξεκίνησε την καριέρα της μέσω YouTube και Instagram, δημοσιεύοντας σχετικό περιεχόμενο που δείχνει τον αυθεντικό εαυτό της σε πραγματικό χρόνο. Σήμερα, έχει καταφέρει να επεκτείνει την καριέρα της και να συμπεριλάβει ένα podcast, που ήταν ένα από τα πέντε κορυφαία του Spotify το 2023, καθώς και μια επιτυχημένη ομώνυμη μάρκα καφέ. Αποτελεί χαρακτηριστικό παράδειγμα του πώς ένας κανονικός ψηφιακά αναθρεμμένος της Gen Z μπορεί να μετατρέψει καθημερινές στιγμές σε περιεχόμενο που έχει απήχηση στους άλλους και έτσι να δημιουργήσει πλήρως επιτυχημένη καριέρα σε τόσο νεαρή ηλικία. Οι ψηφιακές πλατφόρμες έχουν δημιουργήσει ένα εντελώς νέο μέσο το οποίο καταλήξαμε να θεωρούμε βιώσιμη δυνητική πηγή εισοδήματος και ευκαιριών, και πολλές από τις σημερινές θέσεις εργασίας πλήρους απασχόλησης δεν υπήρχαν πριν από λίγα χρόνια. Ωστόσο, ένα αναδυόμενο μοτίβο ανάμεσα σε αυτές τις ψηφιακές συνήθειες είναι η λαχτάρα για αυθεντικότητα και γνήσιες εμπειρίες, την οποία αρχίζουν να αντιμετωπίζουν πλατφόρμες όπως η «BeReal», αναγνωρίζοντας την επιθυμία της Gen Z να μοιράζεται στιγμές που δεν έχουν καταγραφεί σε έναν φαινομενικά υπερβολικά προσεγμένο διαδικτυακό κόσμο.

Αλλά πάνω απ' όλα, αυτό το χαρακτηριστικό έχει προσφέρει στη γενιά μας ένα ανταγωνιστικό πλεονέκτημα σε πολλούς τομείς: το

πλεονέκτημα του ψηφιακά αναθρεμμένου. Αυτό είναι κάτι που όλοι οι Gen Zers (δηλαδή όσοι ανήκουν στη γενιά αυτή) θα πρέπει να μάθουν να ενστερνίζονται και να καλλιεργούν, προκειμένου να επωφεληθούν πλήρως από το πώς αυτές οι δεξιότητες μπορούν να μας βοηθήσουν να κατευθύνουμε τις καριέρες και τις ζωές μας προς τη σωστή κατεύθυνση. Φυσικά, κάθε γενιά μπορεί να εφαρμόσει τις συμβουλές και τα εργαλεία που παρουσιάζονται σε αυτό το κεφάλαιο – ο καθένας έχει τη δυνατότητα να χρησιμοποιήσει την τεχνολογία για να αλλάξει τη ζωή του προς το καλύτερο. Καθώς όμως η ευχέρεια της Gen Z με την τεχνολογία, που πηγάζει ενστικτωδώς, μας τοποθετεί στην πρώτη γραμμή του ψηφιακού μετασχηματισμού, έχουμε ένα προβάδισμα στο να μάθουμε πώς να αξιοποιήσουμε αποτελεσματικά αυτό το χαρακτηριστικό. Αν αναπτύξουμε επίσης την κατανόηση των ψηφιακών τάσεων και της διαδικτυακής συμπεριφοράς των καταναλωτών, μπορούμε να περιηγηθούμε και να καινοτομήσουμε σε συνεχώς εξελισσόμενα πεδία όπως το e-commerce (ηλεκτρονικό εμπόριο), το ψηφιακό μάρκετινγκ και τα social media. Η επιχειρηματικότητα μπορεί να γίνει πολύ πιο εύκολη από ό,τι στο παρελθόν, επειδή διευκολύνεται από τα αμέτρητα ψηφιακά εργαλεία που έχουμε στη διάθεσή μας – το μόνο που πρέπει να κάνουμε είναι να τα εντοπίσουμε και να μάθουμε να τα εκμεταλλευόμαστε.

Πολλοί που ανήκουν στην Gen Z δεν αναγνωρίζουν τις έμφυτες δεξιότητες που τους έχει ενσταλάξει αυτή η ψηφιακά εγγενής ανατροφή: η προσαρμοστικότητα στις νέες τεχνολογίες μπορεί να αντιστοιχεί σε κλίση προς την επίλυση προβλημάτων και την κριτική σκέψη σε ψηφιακό πλαίσιο (digital context). Και φυσικά, οι παγκόσμιες κοινότητες, στις οποίες έχουμε πρόσβαση χάρη στα social media, παρέχουν πρωτόγνωρες ευκαιρίες για μάθηση, συνεργασία και δικτύωση. Μπορούμε να το χρησιμοποιήσουμε αυτό για να επηρεάσουμε και να προωθήσουμε την κοινωνική αλλαγή σε μια κλίμακα στην οποία οι προηγούμενες γενιές δεν είχαν πρόσβαση, απλώς

και μόνο επειδή οι τεχνολογίες απουσίαζαν. Η υπερβολική διασύνδεση μπορεί επομένως να αποτελέσει πλεονέκτημα. Η ψηφιακή επάρκεια της Gen Z δεν είναι απλώς γενεαλογικό χαρακτηριστικό, αλλά ισχυρό εργαλείο για να διαμορφώνουμε την προσωπική και επαγγελματική μας ζωή.

Η Σέρι Νινγκ, η εικοσιτριάχρονη συγγραφέας του δημοφιλούς newsletter (ενημερωτικό δελτίο) «Pluripotent», το οποίο έχει συγκεντρώσει πάνω από 80.000 followers (ακόλουθους) στο Twitter/X, καθώς σε αυτό δημοσιεύει τα κείμενα και τις ιδέες της, βλέπει τους τρόπους με τους οποίους η ψηφιακή ανατροφή της έχει δώσει πλεονέκτημα στην καριέρα της:

Η εξοικείωση με την τεχνολογία, τα δημοφιλή λογισμικά και τα social media δίνουν σίγουρα ένα πλεονέκτημα στην Gen Z. Οι νέες πλατφόρμες είναι εύκολο να προσαρμοστούν αφού κάθε website έχει βασικά την ίδια μορφή (π.χ. κουμπί «Δημοσίευση» στο κάτω μέρος, άμεσα μηνύματα στο μενού κ.λπ.). Επίσης, μια μη λεκτική γλώσσα –μια κουλτούρα– συνοδεύει τη γλώσσα του Ίντερνετ· δεν εννοώ μόνο την αργκό, εννοώ τις λεπτές αποχρώσεις, όπως το τι σημαίνουν ορισμένες αντιδράσεις με emoji σε μια ιστορία στο Instagram (μπορεί να σημαίνει «σε στηρίζω» ή να υποδηλώνει το ρομαντικό ενδιαφέρον κάποιου για σένα, μπορεί επίσης να χρησιμοποιείται απλώς για να τραβήξει την προσοχή). Αυτές οι λανθάνουσες μορφές αναπαράστασης της προφορικής ή μη λεκτικής σωματικής επικοινωνίας είναι συνήθως οι πιο δύσκολες στην εξοικείωση για τους μη ψηφιακά αναθρεμμένους, επειδή είναι τόσο φυσικά ενσωματωμένες στην κουλτούρα του Ίντερνετ.

Ακόμα και με τρόπους που δεν σκεφτόμαστε ή δεν αναγνωρίζουμε ρητά, το να μεγαλώνουμε ως ψηφιακά αναθρεμμένοι μάς έχει

εφοδιάσει με ορισμένες δεξιότητες που μπορούν να χρησιμοποιηθούν για να εξελιχθεί η καριέρα μας.

Σταδιοδρομία και επιχειρηματικότητα

Ο τρόπος με τον οποίο η γενιά μας σκέφτεται την καριέρα της έχει επίσης επηρεαστεί σε μεγάλο βαθμό από αυτή την ψηφιακή ανατροπή. Ίσως η μεγαλύτερη μετατόπιση έχει γίνει στον τρόπο με τον οποίο βλέπουμε την επιχειρηματικότητα και την καινοτομία. Η Gen Z είναι μια ιδιαίτερα επιχειρηματική γενιά, με το 55% των ατόμων της, που συμμετείχαν σε έρευνα σε 39 χώρες, να δηλώνουν ότι θέλουν να αυτοαπασχοληθούν ή να γίνουν επιχειρηματίες, αντί να εργάζονται για κάποιον άλλο, είτε σε μια startup είτε σε μια μεγάλη εταιρεία⁴. Παρατηρείται επομένως συνολική μετατόπιση, σε αντίθεση με το παρελθόν που η επιχειρηματικότητα ήταν δυσπρόσιτη, ριψοκίνδυνη και σπάνια στην επιλογή της ως σταδιοδρομία. Σήμερα, χάρη στα social media, έχουμε στη διάθεσή μας τόσο πολλούς εναλλακτικούς τρόπους εργασίας που η επιχειρηματική πορεία έχει γίνει φυσιολογική και πολύ πιο προσιτή. Το εμπόδιο για την επιχειρηματικότητα δεν είναι πλέον τόσο ανυπέρβλητο. Υπάρχουν αμέτρητα ψηφιακά εργαλεία που μας δίνουν τη δυνατότητα να δημιουργήσουμε κάτι ακόμη και χωρίς γνώση προγραμματισμού, όπως η κατασκευή μιας απλής landing page (σελίδας προορισμού) και το μάρκετινγκ ενός προϊόντος ή μιας υπηρεσίας. Δεν χρειάζεται πλέον μεγάλος προϋπολογισμός για να δοκιμάσεις ένα προϊόν ή μια υπηρεσία digital-first (ψηφιακής πρώτης χρήσης) και να διαπιστώσεις αν ταιριάζει στην αγορά προϊόντος, το οποίο με κάποιο στρατηγικό μάρκετινγκ στα social media μπορεί στη συνέχεια να μετατραπεί σε επιχείρηση. Καθώς η Gen Z μεγαλώνει, το Ίντερνετ εξελίσσεται μαζί μας για να κάνει την καινοτομία όλο και πιο εύκολη και χωρίς αποκλεισμούς. Με το πόσο

γρήγορα κινούνται τα ψηφιακά εργαλεία και οι νέες τεχνολογίες, μπορούμε μόνο να αρχίσουμε να φανταζόμαστε πόσο εύκολο θα είναι να δημιουργήσεις κάτι δικό σου τα επόμενα χρόνια.

Οι απόψεις της Gen Z για την επαγγελματική σταδιοδρομία τείνουν να διαφέρουν και λόγω της πρόσβασης που μας έχει δώσει το Ίντερνετ σε πιο υγιείς, παραγωγικούς και ικανοποιητικούς τρόπους εργασίας. Η τεχνολογία επέτρεψε στην τηλεργασία να επικρατήσει, με το 68% των Gen Zers να προτιμούν την υβριδική και μόνο το 6% το γραφείο από την εξ αποστάσεως ή την υβριδική εργασία⁵. Έχουμε δει στην πράξη πώς η υβριδική εργασία έχει τη δύναμη να μεταμορφώσει τις ζωές μας. Το να περνάμε ώρες στη μετακίνηση ή να σκοτώνουμε τον χρόνο μας, μόνο και μόνο λόγω καθορισμένου ωραρίου στο γραφείο, δεν φαίνεται πλέον ικανοποιητικός συμβιβασμός για τους περισσότερους από εμάς. Ένα μεγάλο ποσοστό της Gen Z εισήλθε στον εργασιακό χώρο όταν η τηλεργασία κυριάρχησε, οπότε πολλοί από εμάς δεν γνώρισαν σχεδόν καθόλου τον κόσμο όπου η ευελιξία δεν αποτελούσε επιλογή. Όταν ρωτήθηκαν πόσο σημαντική είναι γι' αυτούς η δυνατότητα να έχουν την επιλογή να εργάζονται εξ αποστάσεως, μόνο το 7% της γενιάς μας απάντησαν ότι δεν είναι σημαντική⁶. Με την άνοδο της τηλεργασίας ήρθε και η άνοδος του τρόπου ζωής των ψηφιακών νομάδων, και όλα αυτά παραπέμπουν εκ νέου στη σημασία της ευελιξίας και της ισορροπίας μεταξύ επαγγελματικής και προσωπικής ζωής, δύο χαρακτηριστικά που έχουν γίνει πιο σημαντικά από ποτέ για αυτήν τη γενιά. Η άνοδος της τηλεργασίας και του ψηφιακού νομαδισμού σημαίνει επίσης ότι βασιζόμαστε προοδευτικά σε ψηφιακές εμπειρίες και αλληλεπιδράσεις για την εργασία, καθιστώντας το πλεονέκτημα του ψηφιακά αναθρεμμένου πιο πολύτιμο από ποτέ. Συνδύασε αυτό με τις επιχειρηματικές φιλοδοξίες της Gen Z και είναι ξεκάθαρο ότι η αυτονομία και η ανεξαρτησία είναι εξαιρετικά σημαντικές. Αυτό είναι το νόημα της θεμελίωσης μιας καριέρας με τους δικούς μας όρους: Μέσω

της τεχνολογίας έχουμε εξοικειωθεί με τη διαπίστωση ότι η εργασία μπορεί να γίνεται καλύτερα κι ότι οι παραδοσιακές σταδιοδρομίες έχουν πολλά περιθώρια βελτίωσης.

Έχοντας παρατηρήσει την αστάθεια συχνά στην παραδοσιακή αγορά εργασίας και τον ταχύτατο ρυθμό των αλλαγών στον επαγγελματικό κόσμο, η Gen Z έχει γίνει πιο επιφυλακτική απέναντι στις παραδοσιακές διαδρομές καριέρας. Είναι πιο πιθανό να επιλέξουμε μια μη γραμμική πορεία και είμαστε επίσης πιο ανοιχτοί στο να αλλάξουμε καριέρα πολλές φορές. Οι απόψεις μας για τη σταδιοδρομία στο σύνολό της έχουν καθοριστεί από αυτό το πλεονέκτημα των ψηφιακά αναθρεμμένων – πώς μπορούμε, λοιπόν, να το αξιοποιήσουμε για να ξεφύγουμε από την πεπατημένη και να ενδυναμωθούμε, να επιτύχουμε τους στόχους μας και να ανακαλύψουμε νέους τρόπους εργασίας και ζωής;

Αξιοποίηση του πλεονεκτήματος της ψηφιακής μητρικής γλώσσας

Η αναβάθμιση της κατάρτισης είναι ευκολότερη από ποτέ. Οποιαδήποτε δεξιότητα θες να μάθεις απέχει μερικά κλικ και είναι δωρεάν. Υπάρχουν βίντεο στο YouTube, άρθρα και διαδικτυακά μαθήματα για να σε διδάξουν σχεδόν οτιδήποτε θέλεις να μάθεις· αυτό είναι ίσως ένα από τα μεγαλύτερα πλεονεκτήματα του να είσαι νέος όσο υπάρχει το Ίντερνετ. Αν έχεις λίγο ελεύθερο χρόνο, καθώς και πειθαρχία, μπορείς να διδαχθείς δεκάδες δεξιότητες που θα σου επιτρέψουν άμεσα να χτίσεις την καριέρα που επιθυμείς. Ως ψηφιακά αναθρεμμένο άτομο, η εκμάθηση νέων τεχνολογιών μπορεί να κατακτηθεί πιο φυσικά, ανάλογα με το πόσο ασχολήθηκες με την τεχνολογία όσο μεγάλωνες, κάτι που θα πρέπει να χρησιμοποιήσεις προς όφελός σου για να κάνεις την καθημερινότητά σου ευκολότερη.

Πρακτικά ζούμε σε μια εποχή σαν παιδική χαρά για τους περίεργους και τους τολμηρούς. Η αναζήτηση της γνώσης και ο συνεχής πειραματισμός ανταμείβονται – και μπορείς να κάνεις καριέρα πειραματιζόμενος με την ανάπτυξη προϊόντων και την επίλυση προβλημάτων. Με πειθαρχία και συνέπεια, οι ψηφιακές δεξιότητες που είσαι σε θέση να καλλιεργήσεις σήμερα μπορούν να εξελιχθούν στην καριέρα των ονείρων σου. Το ερώτημα δεν είναι «Μπορείς να υλοποιήσεις το επαγγελματικό εγχείρημα των ονείρων σου;», αλλά είναι «Πότε θα ξεκινήσεις;»

Πρώτον, μπορείς να αναπτύξεις δεξιότητες που σου επιτρέπουν να χτίζεις. Αν μάθεις να κατασκευάζεις τα δικά σου προϊόντα, αποκλύπτεις αμέσως αμέτρητες δυνατότητες και κατευθύνσεις που θα μπορούσε να πάρει η καριέρα σου. Αυτός είναι ο λόγος που οι SaaS startups (Software as a Service/Λογισμικό ως Υπηρεσία) είναι τόσο δημοφιλείς. Στις μέρες μας, η έναρξη της δικής σου επιχείρησης μπορεί να είναι τόσο απλή όσο το να μάθεις να κατασκευάζεις μια εφαρμογή (app) και να κατανοήσεις πώς να την προωθήσεις αποτελεσματικά. Φυσικά, πολλές είναι οι παράμετροι της επιτυχίας, όπως το δίκτυο, η προσαρμογή της ιδέας σου στο προϊόν και την αγορά, ο ανταγωνισμός κ.ά., αλλά το πρώτο στάδιο είναι να καταλάβεις ότι, αν έχεις ιδέες, μπορείς να τις υλοποιήσεις με την κατάλληλη εκπαίδευση. Όχι μόνο βρίσκεις περιεχόμενο εκατοντάδων ωρών που σε διδάσκει κώδικα, αλλά υπάρχουν και πλατφόρμες χωρίς κώδικα που σου επιτρέπουν να δημιουργείς εφαρμογές με μηδενικές γνώσεις προγραμματισμού.

Για παράδειγμα, το «Bubble» είναι μια δημοφιλής *full-stack* πλατφόρμα (περιλαμβάνει και την ανάπτυξη της χρήσης και το λογισμικό που την υποστηρίζει) –χωρίς κώδικα– που σου επιτρέπει να σχεδιάζεις, να αναπτύσσεις και να εκκινείς εφαρμογές με πιο εύληπτο τρόπο. Πολλές εντυπωσιακές εφαρμογές και διαδικτυακές πλατφόρμες έχουν δημιουργηθεί με τη χρήση εργαλείων χωρίς κώδικα, όπως το

«Bloom Institute of Technology» (πρώην «Lambda School»), πλατφόρμα που βοηθά τους χρήστες να ξεκινήσουν την τεχνολογική καριέρα των ονείρων τους, ή το «Outsite», πλατφόρμα για εργαζόμενους εξ αποστάσεως που ψάχνουν κοινότητες για να μείνουν σε όλο τον κόσμο. Η τεχνητή νοημοσύνη (TN) έχει επίσης αλλάξει τα δεδομένα σε αυτόν τον τομέα καθώς σημειώνεται άνοδος των πλατφορμών, με τις οποίες δημιουργείς εφαρμογές με ακόμη πιο εύκολο τρόπο, επειδή μεταχειρίζονται φυσική γλώσσα που μετατρέπεται απευθείας στο περιβάλλον του χρήστη της εφαρμογής και προσφέρεται να τη δεις σε ζωντανή προεπισκόπηση. Οι πληροφορίες διατίθενται ελεύθερα, το πλήθος των εργαλείων που διευκολύνουν την ανάπτυξη τέτοιων απίστευτα χρήσιμων ψηφιακών δεξιοτήτων καθιστά πιο δύσκολες τις δικαιολογίες – λίγο πολύ όλα είναι δυνατά. Έχεις, λοιπόν, μια ιδέα για μια εφαρμογή ή ένα προϊόν; Είναι σχεδόν βέβαιο ότι θα βρεις ένα διαδικτυακό εργαλείο για να ξεκινήσεις με κάποιο τρόπο. Κάθε μέρα γίνεται όλο και πιο εύκολο.

Σε τελική ανάλυση, η κατασκευή προϊόντων και η κωδικοποίηση έχουν να κάνουν με το να βρίσκουμε λύσεις σε προβλήματα που αντιμετωπίζουν οι άνθρωποι. Αν μπορείς να κατανοήσεις την ψυχολογία των χρηστών και να μάθεις να κάνεις τη ζωή των ανθρώπων ευκολότερη, θα είσαι στον σωστό δρόμο για τη δημιουργία επιτυχημένων ψηφιακών προϊόντων. Ένας άλλος βασικός τομέας που πρέπει να εξετάσεις, αν σε ενδιαφέρει, είναι ο σχεδιασμός UX/UI (User Experience/User Interface). Η κατανόηση των βασικών αρχών του σχεδιασμού UX/UI θα σε διδάξει να δημιουργείς προϊόντα με επίκεντρο τον άνθρωπο. Όσο πιο εύληπτα και ελκυστικά είναι τόσο πιο αφοσιωμένοι και ικανοποιημένοι θα είναι οι χρήστες σου. Οι δεξιότητες αυτές στο σύνολό τους είναι εξαιρετικά χρήσιμες – αν είσαι ψηφιακά αναθρεμμένος που μπορεί πιο εύκολα να αφομοιώσει τις γνώσεις για τα νέα εργαλεία, σκέψου αν αυτό είναι κάτι που θα μπορούσε να ευθυγραμμιστεί με τους επαγγελματικούς σου στόχους.

ΕΡΙΦΙΛΗ ΓΟΥΝΑΡΗ ΣΧΕΔΙΑΣΕ ΤΗ ΖΩΗ ΣΟΥ

Δεν χρειάζεται να συμμορφωνόμαστε με τους παραδοσιακούς τρόπους εργασίας. Μπορούμε να χτίσουμε μια καριέρα με τους δικούς μας όρους και να αναπτύξουμε τις δεξιότητες που χρειαζόμαστε για το μέλλον.

Η Εριφίλη Γούναρη, με τη δημιουργική ματιά και το ανήσυχο πνεύμα μιας digital native της GenZ, γράφει για τη νέα πραγματικότητα της δουλειάς και της ζωής. Μιλά για την εργασία ως μέσο ελευθερίας, για το πώς ορίζεται η επιτυχία σε έναν κόσμο όπου τίποτα δεν παραμένει σταθερό, αλλά και για μια γενιά που διεκδικεί περισσότερα από έναν καλό μισθό.

Το *Σχεδίασε τη ζωή σου* είναι μια πρακτική ματιά σε μια εποχή που αλλάζει. Ένα βιβλίο γεμάτο με εργαλεία, τεχνικές και παραδείγματα από νέους επαγγελματίες, έρευνες και προσωπικές αφηγήσεις. Δεν σου λέει τι να κάνεις – αλλά σου δείχνει πώς να το ανακαλύψεις. Πώς να δομήσεις μια πορεία που σου ταιριάζει, με ευελιξία, συνέπεια και αυτονομία.

*Γιατί δεν υπάρχει μία σωστή διαδρομή.
Υπάρχει αυτή που σχεδιάζεις εσύ.*

